

Ög 235. Östra Stenby kyrka.

Pl. 126, 132.

Litteratur: A. Nordén i rapporter till Riksantikvarien, ^{18/7} 1938, dnr 2780/38 (och 4502/38) och ^{27/9} 1939 (ATA), dens.: Ståtlig runstenspark vid Ö. Stenby kyrka, i Norrköpings Tidningar ^{14/10} 1938; Skriftväxling mellan Riksantikvarien och sockenstämman 1939, dnr 910/39 (ATA); G. Olson i rapport till Riksantikvarien, ^{15/8} 1939, dnr 3180/39 (ATA); S. B. F. Jansson, Granskningsprotokoll 1946 (Runverket).⁶⁸

Runstenen uttogs sommaren 1939 ur södra korsarmens inre östmur och restes invid kyrkogårdsgångens norra sida, närmast ingången genom kyrkans torn. Ämnet är ljusgrå, glimmerrik, vackert strimmad granit. Höjd 1,28, bredd 1,03, tjocklek 0,25 m.

Inskrift:

karl · uist · stin · pisa · itr · þurfrþ harþurn frata
 5 10 15 20 25 30 35

»Karl reste denna sten efter Torfröd, sin (mycket duktige? l. frikostige?) frände.»⁶⁹

Till läsningen:⁷⁰ Att inskriften utförts av samme ristare som Ög 234, anmärktes ovan. Brate har ej sk efter 4 l, men ett sådant, ehuru otydligt, finnes nog. Av de fyra runorna 26, 27, 35 och 37 läser Brate 26 och 35 som **e**, de två andra som **a**. Mellan 27, 25 och 37 föreligger emellertid varken i Brates eller min uppmålning någon skillnad, de äro helt visst **a**-runor alla tre. Från dem helt avvikande är 26: med sin bst formad som ett kort, rakt streck vågrätt över runans hst sammanfaller typen helt med kortkvistradens **h**-runa. Då nu ristningen även på andra ställen, se 12 **n** och sannolikt 32 **n**, uppvisar beröring med denna kortkvistfubark, synes det mig icke otillåtligt att räkna med 26 som ett **h**. 28 betecknar Brate såsom »**u**, klar och säker», men detta oreserverade påstående får nog anses influerat av Brates läsning av ordet såsom **auþurn**. Som runan står på stenen, har den bågen inbuktad som en **r**-runa, och läsningen **r** synes mig långt rimligare. Slutrunan i ordet är ett **n** av den typ, som är vanlig i t.ex. Oklendaristningen. Då dessutom Brates läsning resulterar i ett i litteraturen obelagt ord, vad ordbildningen beträffar därtill mycket anmärkningsvärt (**auþurn** motsvarar ett konstruerat **auð-qrvan*), föredrar jag att läsa **harþurnfrata**, ack., motsvarande fvn. **harð-qrvan frænda*, »sin synnerligen duktige l. frikostige frände». Vad ordbildningen **harð-orr* beträffar kan man erinra om mängden av isländska sammansättningar av *harð* + adj., ex. *harð-gorr*, 'tapper', *harð-vitugr*, 'svår att ha att göra med'. Ej heller detta hypotetiska **harð-qrvan* kan emellertid sägas vara särskilt övertygande, då skrivningen **urn** för den fsv. motsvarigheten till fvn. *qrvan* förefaller anmärkningsvärd. Dock kunde man ju peka på en annan onöjaktig skrivning i inskriftens **þurfrþ** för *Porfred*, som ett motstycke.

Namnet *Porfredr* är ovanligt. Utom från denna sten är det känt från en annan östgötaristning, Ög 155, samt från U 121. På Ög 155 är det emellertid ovisst, om **þurfrþ** är mans- eller kvinnonamn. Om namnet se vidare Wessén under U 121 (*Sveriges runinskrifter* bd 6, s. 181).

Plansch 132b. Ög 235. Östra Stenby kyrka. Foto Nordén 1939. [Jansson skriver 1947: Punkterna ditsatta]

⁶⁸ Nordén anger »Se under 231.» I utgåvan är referenserna inlagda under respektive inskrift.

⁶⁹ Wessén skriver i marginalen: Bättre: sin ... frände.». Jansson skriver i sitt granskningsprotokoll 1946, då översättningen följde Brate: Nordén översätter som Brate. Högst osäkert! »den frikostige» bör helst utgå!

⁷⁰ Janssons granskningsprotokoll från 1946 innehåller en del påpekanden som Nordén senare tagit hänsyn till i manuset. Jansson skriver: Nordén har utan anmärkning sk (·) efter 4 l. Anmärkas bör att sk efter 4 l och 16 a äro osäkra. I runan 28 är bst krökt som en r-bst. Observera också att den utgår nedanför hst: s topp som t.ex. 3 r. 32 n är osäkert. 35 är snarare a än e.

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.